

❧ BUTLLETÍ DEL
CENTRE EXCURSIONISTA
DE CATALUNYA ❧

❧
ANY XIII

JUNY DE 1903

N.º 101
❧

EN JOSEPH M.ª PELLICER DE DOU Y PAGÈS

† a Mataró'l dia 26 de Maig passat

EN JOSEPH M.ª PELLICER DE DOU Y PAGÈS.

El dia 26 de Maig va morir gairebé repentinament, a Mataró, el delegat del CENTRE D. Joseph M.ª Pellicer de Dou y Pagès, als 60 anys d'edat y quan res anunciava'l seu pròxim fi, fent-ne esperar més que may els fruits de sa clara intel·ligència.

Era professor y escriptor de tota la vida y en totes les ocasions. Per ell no hi havia diversions ni descans; ensenyant, treballava; perquè aixís se guanyava la vida a Amèrica, a Mataró, a Girona, a Ripoll y per tot allà ont havia estat; estudiant y escrivint, descansava, perquè l'estudiar era per ell la feina més agradívola.

Malgrat y haver hagut de bastar-se ell mateix desde molt jove, no va pas quedar endarrerit d'estudis; perquè, prescindint dels que va fer a França y dels de diplomacia, que no va ser-li possible acabar per la dificultat d'anar a Madrit a examinar-se, era llicenciat en Filosofia y Lletres, ab els exercicis de Doctorat aprovats, arxiver bibliotecari y antiquari y advocat; però això últim no ho deya may *perquè s'havia examinat en aquella època en que tot-hom que volia passava, y's regoneixia tant advocat de secà, que's donava vergonya de dir que ho era*, segons propria confessió. L'esfera dels seus coneixements era tant extesa, que ab dificultat se trobaria una persona que dominés tantes materies. La música, la poesia, la filologia, l'història y l'arqueologia eren els seus estudis predilectes; però no's cregui posseïts a tall d'*erudit a la violeta*, sinó de la manera que han fet d'ell un nom dels més venerables dins de la literatura catalana.

Degut al seu caràcter especial que'l feya viure retret de tot-hom y de tot, menys de l'estudi, sols se'l coneix com a historiador y arqueòleg, y pochs hauran pogut apreciar el temperament d'artista que era. Enamorat de les Belles

Arts, sabia donar raó de totes les obres mestres d'Arquitectura, Pintura y Esculptura; era professor de violí y autor de varies composicions musicals que's deuen haver perdut; com a poeta, era, si no de gran inspiració, molt erudit, y havia traduït a centenars les poesies de diferents llengües clàssiques y vulgars, especialment del llatí y del grech. En el n.º 66 d'aquest BUTLLETÍ, corresponent al Juliol de 1900, se dona compte de la lectura que's va fer en el CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA de *les Siracusanes*, d'En Teòcrit; l'*Epitafi a Adonis*, d'En Bion d'Es-mirna, y el magnífic poema d'En Museu l'Escolàstich *Hero y Leandre*, traduïdes directament del grech, y més tard (vegi-s el BUTLLETÍ de Febrer de 1901) se va llegir l'idili d'En Teòcrit *Al mort Adonis* y l'imitació d'Homer *Epitafi a una mare*. La feina agobiadora li va fer deixar estar el poema, començat molts anys endarrera, *L'Enten-siada*, que havia de narrar l'epopeya catalana a Orient.

La filologia era estudi de la seva predilecció, y si hagués viscut en un gran centre de cultura ont hagués pogut llegir les publicacions dels notables treballs que ara's fan, hauria seguit coratjós el moviment. Ell s'havia quedat ab En Bopp, y de fet era més poliglota que filòleg, perquè enraonava'l llatí (ab grans estudis fets sobre'l *sermo rusticus*), el grech (y bé's pot dir que pos-seïa'ls dialectes clàssichs), el francès, l'inglès, l'italià, y tenia molts coneixements d'alemany y de totes les llen-gües novo-llatines en general, lo mateix que d'hebreu, sànscrit y àrabe; però sobre tot l'hebreu l'havia estudiat ab veritable afició, y la Sagrada Escriptura l'entenia com si fos escrita en català o en castellà. El gust per lo clàssich li havia deixat un cert aire antiquat en sa manera d'es-criure, que a voltes pugnava ab els radicalismes fonètics que sense pensar posava.

L'estretor del lloch no permet tractar dels treballs d'En Pellicer com a arqueòleg y com a historiògraf: prou ben conegudes són aquí y a l'extranger ses obres sobre'l monas-tir de Santa Maria de Ripoll y sobre Mataró, que li han donat la celebritat, una de les més justament merescudes.

La casa pairal de Catalunya, la meravella romànica de Ripoll, si's conserva, se li deu a ell, en primer terme, y al bisbe Morgades, en segon. Ripoll li guarda gran part de l'activitat de sa vida, del capital propi y de sa excel·lent esposa: ¡veurem si serà tant ingrat com Mataró, la ciutat enaltida per l'il·lustre foraster, que li va pagar gairebé sempre, fins a l'hora de la mort, de la manera més crudel y més desairada!

Quan en l'hisenda de Mr. Th. Morrisson, a Ocata, varen quedar al descobert uns fragments de ceràmica y de mosaic, el C. E. de C. va interessar-se per la continuació de les excavacions, nomenant al docte arqueòleg senyor Pellicer, delegat a Mataró, pera intervenir-hi y fer-ne oportunament la memoria. Varies vegades se'n va ocupar el CENTRE (vegi-s entre elles el BUTLLETÍ de Març de 1901) fent-hi una excursió'l 18 de Desembre de 1900; més, havent mort per desgracia'l propietari y passant la viuda a residir a l'extranger, no hi va haver més remey que tornar a tapar lo excavat, que era molt y important, no havent-hi hagut lloch, per lo mateix, de fer la memoria definitiva, perquè en prou feines hi havia manera de començar a orientar-se.

En vista d'això, el senyor Pellicer feya una ressenya-inventari pera donar compte de la seva intervenció y enumerar els objectes trobats. La mort sobtada va privar-ne a la nostra corporació, com a «La Costa de Llevant» va fer-ho ab la serie d'articles interessantíssims en defensa de la llengua catalana, que tot just començava.

No hi ha per què enumerar les moltes obres seves; *Santa Maria de Ripoll* y *Iluro* són les capdals, y han contribuït en bona part al desvetllament regenerador del nostre poble.

La gent analfabeta podrà desconèixe-l, perquè ell no s'exhibia may; però mentres quedí una pedra en el lloch del venerable monastir, el nom de l'il·lustre finat serà proclamat ben alt; y mentres en aquell troç de la riallera costa de llevant hi existeixi l'industriosa Mataró, malgrat les amargues ingratituds, tot-hom sabrà que qui més la va

glorificar y va desenterrar la seva executoria de noblesa va ser el ripollès que ocupa un dels llocs d'honor entre'l nombrós estol catalanista, En Joseph M.ª Pellicer de Dou y Pagès (A. C. S.)

R. S. P.

EXCURSIÓ A ALPENS

Santuari de La Quar, Vilada y Sant Jaume de Frontanya

Un temps esplèndit, un cel ras, serè, sense un núvol en l'horitzó; les montanyes retallades destacant-se en la blavenca atmòsfera; els termes apropats per la puresa de l'aire; el sol ponent-se majestuós entre les cantelludes arestes del Montserrat, sense'l més petit celatge que enlleganyés aquell ull gegantí, d'esplendorosa majestat, que's fonia fent una soberca guinyada, bipartit per un dels colossals mogots de la pintoresca y santa montanya, deixant una estela esplendorosa de llum; un fred rigurós y quiet que glaçava les halenades de l'aire, tot feya esperar unes diades favorables y esplendoroses pera efectuar una excursió d'hivern per les montanyes. Tot això observaven y pressentien agradosament els set excursionistes que, posseïts de falagueres impressions, saturats de desitjos placèvols y proveïts de tot quant consideraven menester pera'l mellor èxit de les vinentes jornades, anaven, podriem dir-ne prosaïcament engaviats, en un departament de tercera del tren que, sortint a quarts de tres de la tarde, se'n va tot mandrosament vers a Sant Joan de les Abadesses, fent parades interminables en gairebé totes les estacions. Eren els mentats excursionistes els Srs. Abella, Carbó, Galilea, Puntas, Torras y Buxeda (Cèsar), Torras (Joseph M.^a) y el que té'l gust de relatar-vos el curs d'aquesta interessant excursió.

Més enllà de Centelles les ombres nocturnes cobrien ja l'espai, y, termenats els espectacles esplendorosos de la posta del sol, de la vinguda del crepuscol y de la caiguda de la nit, l'ànim se concentrà dintre l'esquifitat del vagó, les conversacions s'accentuaren, y entre anècdotes contades y casos curiosos referents a excursions, ocorreguts a cada qual, les estones passaren volant y ens trobàrem a Sant Quirze, meta de l'excursió en el primer dia.

En el següent, dia 7, a les sis del matí, ben fosch encara, estavem ya tots llevats y disposats pera la marxa. No així'l tartaner, qui'ns féu esperar temps y més temps després d'haver garlat llarga estona, al ras del carrer, ab un altre pròxim, carreter, a lo que semblava, despreciant un fred gelador d'uns quants graus sota zero, gaudint tal volta a tot pler de les delícies d'una nit estrellada de Janer, d'una temperatura glacial, en que's gelaven les paraules a l'eixir de la boca, a prova de pulmonies, pera les constitucions més robustes, pera resistir-la a peu dret y en tota la plenitut de l'aire lliure. Alguns cinchs d'aiguardent o de barreja devien haver servit de combustible pera apaibagar les inclemencies de l'atmòsfera. Ab tot, aquella garlada'ns va servir de molt a nosaltres excursionistes, donchs aquell continuat zumzum sota'ls balcons ens desvetllà abans d'hora, y, quan ens cridaren pera llevar-nos, ja estavem deixondits y prests a aixecar-nos.

Ens reconfortàrem ab un gran vas de cafè ab llet y ens enquibírem a la tartana, en la que hi veniem més que justos, lo que'ns serví, d'altra part, pera no sentir tant de ferm la coenta fredorada.

Marxàrem per la carretera de Berga, vall amunt de la riera de Cussons. Al ser a Corvatera, veinat de Sora, el dia ja havia anat naixent, el sol aclaria'l cim de serra aon se destaca'l santuari de la Verge dels Munts, y en els continuats y pintorescos revolts de la carretera gaudiem, en tot lo que permetia l'encofoament de la tartana, oberta sols per la part davantera, dels esplèndits paisatges, de les fosques y ufanes pinoses, dels escayents panorames que's desenrotllen a llevant, coronats al lluny per les serres de

Santa Madalena y de Milany, Bellmunt y el cònich turó en quin cim s'alcen les ruïnes del castell de Besora.

Se conseguí'l fi de la pujada en el collet de Sant Agustí, situat a 800 metres d'altura, en el fil de la serra que separa'ls aiguavessos del Ter y del Llobregat, límit entre'l Ripollès y el Lluçanès. Extens panorama dret a les montanyes de Berga, Peguera y Cadí dret a ponent, vers a les ja citades de Milany y la Madalena en l'indret de llevant. Està estrebat el coll en la montanya de la Mare de Déu dels Munts, quin santuari s'alça vers a mig jorn a cosa de mitja horeta de distancia.

En el coll s'enforquen les carreteres que's dirigeixen, l'una a Prats de Lluçanès per Perafita, y l'altra a Berga.

En l'enforch de les dues carreteres hi ha un hostel.

En aquest hostel, estació obligada de carreters, cotxers y traginers, ens féu aturar el tartaner ab el pretext de deixar la reata que havia dut pera la forta pujada, lo que li serví a la vegada pera reconfortar-se ab algun gotet d'amíllich o de vi valent.

Baixàrem del vehícul pera desencongir una mica les fins aleshores inactives frontices; y com que quan el dia neix diu que'l fred creix, trobant-nos de més a més en un collet alt y desembraçat, no cal ponderar que disfrutàrem d'una temperatura verament glacial. Quina fredorada, Déu meu! Tots corriem d'ací d'allà atrafegats pera entrar en calor, divagant com ànimes en pena, llestos com follets, inquiets com si tinguéssim un mal esperit al cos. Déu me valga! El sol, que daurava'ls cims, no arribava encara fins a nosaltres; y de què'ns hauria servit tampoch, si no havia de tenir força pera rompre un ambient tant congelat?

L'amich Puntas, desafiant l'enrampament dels dits, començà sos treballs fotogràfichs, enamorat de l'esplendidesa de tant preciós paisatge d'hivern.

Menàrem la pressa al tartaner, ens engaviàrem novament, més enfredolicats que abans de la parada, y, passant per Sant Agustí, dominant les clotades de Sora, sobre les que s'alça'l turó de Santa Margarida y el serrat

aon se destaquen apropats l'antich y gran casal de Portabella y l'iglesia de Vinyoles, després d'haver passat pel peu de la Font de l'Ase arribàrem a Alpens.

Encarregat l'esmorzar, ens en anarem a recórrer el poble y sos envoltants, visitant l'iglesia y el lloch aon rebé la mort el general Cabrinety en un empenyat combat ab les forces carlistes, en l'última guerra civil. A l'embocar un típich carreró en pujada, que condueix a l'iglesia, aquell brau militar se trobà ja ab que'ls trabucaires y moços de l'esquadra de les forces contraries estaven possessionats de la part de dalt del poble. Animà a la gent ab l'exemple, y, posant-se a l'enfront de la columna, que venia cançada de llarga jornada, embestí de dret la pujada, morint a les primeres descargues, al peu del portal d'una rònega casa. Mort en Cabrinety, la desfeta fou general y tremenda y la carniceria espantosa. Escriuixeix sentir-ne contar detalls a la gent del poble que encara poden recordar-se'n. El cadavre del malhaurat general sofí quatre enterraments. Ignorant de moment els carlins la seva mort, rebé sepultura comú ab els altres soldats. Correguda després la brama d'haver sucumbit en la brega, el desenterraren pera cerciorar-se'n y donar-li coneguda sepultura. A les acaballes de la guerra foren reclamats sos òssos pel govern militar pera esser trasladats a Barcelona. Més tard la seva família'l féu desenterrar novament pera donar-li definitiva sepultura a Mallorca, la seva patria.

Alpens, poble de 480 habitants, situat en la comarca lliçanesa, junt al límit del Ripollès, en la part superior de la conca de La Gavarresa, pertany al bisbat de Vich y està comprès en el partit de Berga, provincia de Barcelona. Se troba a 840 metres sobre'l nivell del mar. Té l'aspecte rònech; no obstant, en sa plaça, gran y llarga, hi ha cases antigues de bona presència, ab adovellats portals. En mig de la placeta, a l'enfront d'un típich arch que hi dóna accés, s'hi nota un pou comunal ab brocal rodó de pedra, cobert de poch ab una baluerna d'obra que damunt d'ell s'aixeca pera preservar de l'aire a les dònes que pouen l'aigua. L'iglesia guarda tant sols de sa antiga planta un

CARRER D'ALPENS

CAMÍ D'ALPENS A LA QUAR. MOLÍ DEL GRAELL

CAMÍ D'ALPENS A LA QUAR

VALL DE MARIÈS, PALANCA DE LA MASADA

bell campanar ab esbeltes obertures. La fatxada, barroca de molt mal gust, té forma de capçalera. L'interior no ofereix particularitat notable.

Es patria Alpens del savi astrònom català Fra Agustí Canyelles, quin retrat orna nostra galeria d'excursionistes cèlebres.

En el terme hi ha riques y fresques fonts y manantials d'aigües sulfuroses. Desde la construcció de la carretera, després de la guerra s'han aterrat molt hermosos boscos, y continúa encara de ferm la devastació forestal, sense que cap lley hi posi mida ni aturador.

A mitja hora escassa del poble mereix esser visitada la curiosa Roca de Pena, veritable bellesa natural.

Ben esmorzats y no sentint ja gens de fred, emprendrem via dret a La Quar, quatre hores bones de caminada, baixant y pujant.

Seguint de primer entuvi la carretera de Berga, la deixarem al costat d'una casa nomenada Càn Landri. En la part oposada de la via rodada hi ha una casa de pagès nomenada Terrats que ofereix la particularitat que l'aigua que s'escorre de son teulat cau per una vessant al riu Llobregat y per altra al riu Ter, efecte d'estar situada en el caire mateix de la serra que separa les cayents de la ribera de Sora, afluent del Ter, y de La Gavarresa, tributaria del Llobregat.

Al deixar la carretera seguirem un camí de carro, que va a la gran casa de pagès del Graell, donant la volta pel cim de la coma més alta de La Gavarresa y trobant sota'l camí la font més alta d'aquella riera ab honors de riu. Aquesta font, a l'estiu, convida al vianant assedegat ab la frescor de son aigua. Ara hi passarem pel costat, com qui diu, sense fer-ne esment. El poble d'Alpens, al dessota mateix, oferia un bell punt de vista mostrant ses cases ennegrides, acoblades al voltant de son campanar, ab els alts y baixos de llurs rogenchs teulats, sobre'ls que's destriava'l fum que per un seguit llençaven les xemeneyes de les llars. Seconeixia que era l'hora de coure'l dinar: les dèu del matí.

En arribant al collet Roig travessarem la serra que se-

para'ls aiguavessos de La Gavarresa dels de la riera de Lluçanès, deixant de vista la vall d'Alpens y a la dreta'l camí que porta al Graell, rica pagesia, ab capella propria, emplaçada en el caire d'un serrat, entre les dues valls, dominant un molt extens punt de vista. Baixàrem per un corriol que s'esmuny joganer per entre un hermós bosch de pins, clapat de roures sapats y verdoses alsines, trajecte verament encisador per la bellesa dels paisatges. En un ombrejat y amagat clot, al peu de pregona torrentera, s'hi troba la font de les Teixoneres, molt abundosa, que brolla en abundancia entre l'herbatge, sota unes molsoses roques. Li donen nom els caus de teixons entafurats en sos voltants. Torrentera avall, corrent el camí amagat entre'l bosch, se troba'l rabadà del molí del Graell, resclosa de l'aigua sobrerera que li dóna moviment. El molí pintoresch, com la generalitat dels molins, vorejada la corrent de l'aigua d'altíssims pollancres, es allà proper al peu de la naixent riera de Lluçanès, en un hermós recolze rodejat de dretes montanyes emboscades. El corriol s'enfila pera anar a sortir a l'enfront de la casa dels Plans, bona pagesia emplaçada en un planell conreuat, avançat entre fondes clotades, dominant paisatges de vegetació forestal. Més enllà de la casa, el viarany torna a enfilarse sempre entre boscuria, passa per davant la Casa Nova de La Tor y arriba a un collet, al costat del qual, en un petit promontori, s'hi alça l'iglesieta de La Tor, o torre d'Espar, senzilla, emblanquinada, sense pretensions de cap mena. Aquest collet de La Tor, a 875 metres d'altitut, està obert en una important serra derivada del cor del Pireneu, que, tenint son nus originari en el Puigllançada, 2,408 metres d'altitut, arrenca, en un estreb, de la serra de Matamala, y, prolongant-se per la de Pinós, va a termenar en el Llobregat, en la confluencia del riu de Marlés y La Gavarresa, allí aont acaba la montanyosa comarca del Bergadà y comença la del pla de Bages.

Desde La Tor se van creuant un seguit d'hermosos boscos, tot serrejant per les derivacions de la serra mare, dominant precioses y mogudes fondalades clapejades de

pagesies, de conreus, prats y boscuria. Se passa prop de les cases Cenalla, Vilada, La Pica, La Riera, Birimbet, aquesta última petita, rònega, de pobre y pintoresch aspecte, una veritable casa de pessebre ab tots sos accessoris inherents; més enllà, el Collet y les Serres, y a la dreta, en un replà de montanya, s'ovira, dominant els fondals de la vall de Marlés, la gran casa Boatella, ab sa propera iglesia, y a l'esquerra l'esbarriat caseriu del poblet de Salselles. El fred no's feya ja sentir tant, per més que's veyen clots d'aigua glaçats encara y gebre emblanquant el groguench herbatge. Els tons de la naturalesa a l'hivern són més suggestius; a l'estiu domina per complert la nota verda; en l'època d'entrada d'hivern la gradació de tons es exquisida, podent-se admirar els colorits variats y esplèndits de la vegetació corpresa pels rigors de la fredorada, contrastant els pins sempre verds ab la grogor dels prats y dels rostolls en matisades gradacions; al costat de les robustes alsines sempre ufanes y ab fullatge constant, els roures de sapada soca y recargolat brancatge, de tons distints desde'l rogench al gris, els cendrosos pollancres drets y esprimatxats, fins de ratlles, despullats, alçant llurs aguts branquillons dret a la blavenca volta y tota la munió de la variada arbreda ab entonacions distintes, ja vigoroses, ja suaus, melancòliques y simpàtiques alhora; els cayents y grops de les montanyes se destaquen més enèrgichs, y la neu que corona les altes cimes acaba d'arrodonir el conjunt. Tot aquest esclat de magnificència'ns feya trobar menys fadigosos els alts y baixos del camí; el cançanci del cos se trobava minvat per l'abstracció de l'esperit.

Vingué la baixada més forta y fou aquesta per espessa y fosca pinosa de fantàstich aspecte. Al fons vèyem ja la corrent serpejanta del Marlés; en les vessants oposades, la gran casa de la Masada; més enllà, l'iglesia y el gros casal de Casamitjana; més a l'esquerra, la pregonia vall de La Quar, que deviem remontar, y dominant-ho tot, entre altres asproses cingleres, el gegantesch estimball de La Quar, coronat pel santuari, presentant arreu per totes ses cares un murallam vertical, inexpugnable. Quant més

caminavem, més semblava que s'allunyés, que fugís de nostre alcanç.

Arribem al clot del riu. Una pintoresca y senzilla palanca de fusta atravessada entre dues roques feixugues, esmolades, esblanquides, salva'l pas de l'una a l'altra vorera. Al peu de les roques s'obre una pregona gola d'insondeable fondaria, furgada a copia de segles per la bravura y persistencia de l'aigua, que s'hi rebat esbogerrada. Acompanyen el riu en avall un seguit de pelades roques, buides de sota, menjades pel treball incessant de l'aigua, que hi corre rabenta y encongida quan inflats torrents y rierols omplen a vessar el llit accidentat. Grans clapes de glaç, lluint d'una lley d'aclarat brillador als raigs obliquats del sol, a una contrallum molt simpàtica, cobrien les roques y margenades del riu ostentant un seguit de blanchs y arrodonits caramells, simulant un conjunt d'orgues fantàstiques, de relats d'encantarís. Part amunt del riu el paisatge's presentava més enèrgich, aspre y trencat.

Creuada la palanca, seguïrem un troç en avall el marge dret del riu.

El riu o riera de Marlés, de curs ja plàcit, ja accidentat, tantost aspre y estret, com recobert de verdor y arbreda en ses voreres, prové de les alteroses montanyes de Sant Jaume de Frontanyà, tenint ses fonts més altes, sota la Creu d'en Soler, 1,350 metres altitut, en la serra que, corrent pels Rasos de Tubau y Sant March d'Estiula, separa aquest riu del Mardàs, afluent del Freser; segueix entre les serres de Matamala y les de Palmarola y Puigcercós, y, anant en avall, corre entre les serres de Pinós y La Guardia a desembocar en el Llobregat, més avall de Puigreig, en l'Atmetlla de Merola.

A l'arribar a La Molina, 670 m. alt., deixàrem el curs del riu pera dirigir-nos dret a ponent per l'engorjada vall de la riera de La Quar. D'allí al cim del cingle semi-cúbich, aon s'aixeca'l santuari, ens calien pujar més de 300 metres.

El camí s'enlaira tot seguit per la vessant dreta de l'oprimida vall, y la pujada es dura y fadigosa. A l'estiu la calor té de ser horrorosa en aquesta clotarada y els raigs

de sol aclaparadors. Ab tot y ser a l'hivern, tots suavem de valent y ens assemblava una broma pesada'l fred que havíem sofert de bon matí en el collet de Sant Agustí.

A mida que's va pujant, el panorama's va engrandint y es fa d'una bellesa incomparable. Corre per una aresta cantelluda y rocosa, dominant per un costat l'abrupta vall de La Quar encinglada, ab penyals tallats a pich, ab fons engorjat, per on salta brincadiç l'encongit torrent. Per la part oposada's descobreix una vall, més abrupta si cab, que va a confluïr també al Marlés, recoberta de selvàtica vegetació, entre la que ressurt l'esquenall d'aspres roquers encinglerats. Més enllà l'hermós contrast; les cayents de ponent del Marlés són aspres y trencades; les pudingues de formes cantelludes, els tallats cingles de conglomerats numúlich, ho dominen tot; en la part de llevant s'extén la mirada sobre zumzades de serres emboscades, y, si bé de tons vigorosos per la foscor de la boscuria, de ratlles, en cambi, més suaus y ondulades. S'ovira'l campanaret de Salselles entre grans claps d'arbreda, y enllà un va-y-ve de serralades, podent contemplar ab fruïció gran part de l'itinerari que veniem de recórrer.

CÉSAR AUGUST TORRAS

(Acabard)

CRÓNICA DEL CENTRE

MAIG DE 1903

SESSIONS OFICIALS

SESSIONS PREPARATORIES.— El dia 15 tingué lloch la de l'excursió que devia efectuar-se'l diumenge següent, dia 17, desde Tayà a Granollers, passant per Vallromanes y castell de La Roca.

El 29 hi hagué la preparatoria pera l'excursió a Poblet, ab motiu de l'entrega de la bandera que les dones catalanes regalen a l'«Unió Catalanista», acte que tingué lloch el 1.er de Juny corrent.

El mateix dia's fixaren també'ls detalls de la rebuda que devia fer-se als socis de la «Société des Excursionistes Marseillais», y excursió que junt ab ells se faria a la Montanya de Montserrat.

EXCURSIONS

Excursió a les serres de Sant Mateu y Sellechs y castell de La Roca del Vallès en el dia 17 de Maig de 1903, ab assistència dels senyors Arrau, Cid, Espelt, Mitjans, Moharra, Pont, Santamaria, Torras (Cèsar August), Torras y Buxeda (Cèsar), Torras (Joseph Maria), Tresserra y Valls.

Sortiren de Barcelona en el tren de les sis del matí, per la via de la Costa; baixaren a l'estació d'Ocata, y per la nova carretera veïnal se dirigiren a Tayà. La carretera passa enlairada y's frueix de molt bona vista. Abans d'arribar al poble se detingueren a treure vistes fotogràfiques de l'hermosa creu, gòtica, de terme. A Tayà visitaren l'església parroquial y recorregueren la població, que posseeix algun notable casal antich y modernes *torres*.

Esmorzaren a cà la Valentina, casa que no's fa pas recomanable ni pel bon servey ni per l'acomodo dels preus.

Emprengueren la marxa riera amunt, pujant tot seguit la costa que va al coll de Clau. Pujant serra amunt, a la dreta, passaren per Càn Gallamí, deixant més avall, a l'esquerra, Càn Mayoles. Arribaren a Sant Mateu, 498 m. alt. Dalt d'aquest turó hi ha un pla prou gran, en quin costat de ponent hi ha la casa Riera, grossa masia, modernament restaurada. A l'altre costat del pla hi ha la capella de Sant Mateu, junt a una petita masoveria. En el cim del turó hi ha un pedriç semi-circular, y d'allí's disfruta d'un hermós panorama, dret al Vallès y la Costa, tancant l'horitzó'l Montnegre, Montseny, Tagamanent, Sant Llorenç, Montserrat y altres serralades y a Llevant y a mig-jorn el mar.

A poca distancia de Sant Mateu passaren per la Font, molt ben ombrejada; seguint la serra's troba Càn Bernardó y després Càn Boquet, en un coll, casa molt ben situada de cara a llevant y migdia. Al dessota la serra's veu molt aprop Sant Genís de Vilassar. Darrera la casa hi ha l'ermita del Salvador, en estat ruïnós. El propietari de la casa tracta de fer-ne construir una de nova, més gran y sumptuosa. Sortint de la casa, a mig quart de distancia, a l'esquerra del camí, que va per dalt de la serra, se troba un dolmen, nomenat en el país, per uns, el Roch d'en Toni, y per altres la Roca del Sacrifici. Està format per sis grans pedres; la que'l cobreix té uns tres metres de llarch per 1'30 metres d'ample, encara que es irregular.

Seguint la serralada's troben varies cases, Càn Comat Nou, Càn Cot y algunes més apartades, arribant a la collada aon se deixa a la dreta'l camí d'Orrius, que's veu al dessota, veyent-se a

més, per un costat, gran troç de mar y costa, y per altre'l pla del Vallès. Se faldegen els turons de Sellechs prop de son cim, y poch després se troba l'ermita de Sant Bartomeu; al costat, y tocant, hi ha una petita caseta deshabitada. L'ermita està en un planet conreuat voltat de bosch. Prop hi ha una fresca font. Seguint camí de bosch se baixa pel costat del Vallès y's troben de tant en tant cases de pagès, Cà l'Argent, Càl Quim Duran, y a l'últim l'araval de Càl Nebot Xich, que es poch abans de La Roca.

Dinaren a Càl Vallhonesta, aon donen bastant bon tracte y a preu arreglat.

Després d'haver dinat, alguns se dirigiren directament a Granollers, mentres que'ls altres varen anar a visitar el castell y a treure'n fotografies. Del castell de La Roca se n'han fet ja distintes ressenyes en aquest BUTLLETÍ, alguna molt interessant per ses noves històriques.

Anaren, per fi, a Granollers, seguint la carretera, pera pendre l'últim tren, que'ls tornà a Barcelona.

A POBLET.—Ab motiu de l'entrega de l'hermosa senyera de la que les dònes catalanes en feren present a l'«Unió Catalanista», se reuniren els dies 31 de Maig y 1.er de Juny, en l'històrich monastir de Poblet, un bon aplech de socis del nostre CENTRE. Tingueren allà ocasió de saludar a molts delegats, que de diferents indrets de nostra terra hi havien fet cap, pera presenciar tant patriòtica festa y assistir al mateix temps als *meetings* organisats en alguns poblets de la comarca aquella.

De lo imponent que fou aquest acte se n'hauran pogut fer càrrech nostres llegidors per les ressenyes que'n feren els diaris locals y periòdichs catalanistes: basta sols esmentar que la gernació vinguda de les més allunyades comarques omplia de gom a gom l'esbalandrada esglesia del monastir. L'acte de l'entrega tingué lloch al mig-dia, pronunciant entusiastes parlaments N'Agnes Armengol de Badia y En Joseph M.ª Roca, president de l'«Unió Catalanista». Acabats que foren, l'«Orfeó Català» entonà l'himne de la Bandera, compost per en Joan Maragall, expressament pera aquesta festa.

Ili assistiren representacions nodrides, de totes les societats autonomistes de Catalunya. En quant al CENTRE EXCURSIONISTA, que fou invitat atentament per l'«Unió», hi fou representat oficialment pel senyor president, D. Cèsar A. Torras, acompanyat d'altres individus de la Junta.

LA «SOCIÉTÉ DES EXCURSIONISTES MARSELLAIS» A BARCELONA Y MONTSERRAT. — El dia 31, a les deu del matí, arribaren a nostra ciutat, procedents de Marsella, una trentena de socis de la Societat d'Excursionistes Marsellesos, entre'ls quals s'hi comptaven algunes elegants y distingides dames. A l'estació'ls esperava una nodrida representació del nostre CENTRE, presidida per D. Cèsar August Torras. Al baixar del tren, se cambiaren breus y afectuosos parlaments de presentació entre M. Servières, en nom dels excursionistes provensals, y el Sr. Torras, en el del CENTRE EXCURSIONISTA, dirigint-se després tots plegats, catalans y marsellesos, cap a l'Hôtel Peninsular, aon se'ls tenia preparat l'hostatge. De l'hôtel, en diferents colles, visitaren, durant tot el matí, alguns indrets de nostra ciutat, y edificis notables, detenint-se especialment en el Palau dels Comtes de Barcelona, Arxiu de la Corona d'Aragó, Audiencia y Diputació, Ajuntament, esglesia de Ntra. Sra. del Pi y Catedral. D'aquí's dirigiren al local del CENTRE, que'ls produí una agradable impressió, mereixent tota mena d'elogis, no sols pel local en general, sinó en particular cada dependència, Museu, Biblioteca, Arxiu, etc., etc. Les antigues columnes anomenades d'Hèrcules que adornen el saló de conferencies constitueixen un dels motius de llur més gran admiració, regoneixent que podia figurar el CENTRE EXCURSIONISTA al costat de les primeres Societats estrangeres.

A la tarde efectuaren l'ascensió al Tibidabo, quedant verda-derament embadalits al contemplar l'esplendent y dilatat panorama que desde allà dalt se domina.

L'endemà, dilluns de Pasqua, dia 1.er del corrent, sortiren, a les sis del matí, cap a Montserrat, acompanyats també per un bon aplech de socis del CENTRE, baix la direcció del Secretari primer, D. Ildefons Par. El temps plujós y boirós que feya privà'l poguer disfrutar d'un dels millors atractius que presenta l'històrica montanya, això es, la vista que té; més no per això deixaren de fer la pujada a Sant Geroni, visitant de pas els llochs més pintoreschs de la montanya. A la nit estigueren de retorn a Barcelona, y l'endemà, dimars, a la una de la tarde, prengueren el tren, que altra volta'ls tornà a Marsella, havent manifestat abans llur agraiement per les atencions rebudes de nostres consocis durant sa curta estada a Catalunya, per la que brindaren entusiasmat, aixís com també per la Provença, desitjant que siguin cada dia més forts els llaços que junyeixen aquests dos pobles germans.

CONFERENCIES

El divendres dia 1.er el nostre consoci En Joan Tresserra llegí la memòria de l'excursió a Cabrils, Orrius y Argentona, verificada'l mes anterior, en quin número va publicar-se un extracte de la mateixa, havent merescut unànims aplaudiments de la nombrosa concurrència que assistí a la sessió en la que va donar-se'n compte.

El mateix dia En Martí Estany, ab el títol *Una excursió als sòls feréstechs*, va llegir-nos la ressenya de l'excursió efectuada pels socis Reig, Basté y Piera, a Aiguafreda, l'Abella, Valldenu y Castellar, cap al coll de Pedra Dreta, fondalades de Montmany y Puiggraciós, retornant per La Garriga, després de visitar la Doma.

La conferència del senyor Estany, plena de curiosos datos referents als llocs recorreguts, fou molt aplaudida.

PROBLEMES D'ANTOLOGIA GREGA. — El dia 8 va donar una interessantíssima conferència sobre aquest tema'l nostre il·lustrat consoci D. Ramon Miquel y Planas.

Va començar explicant el significat d'*Antologia*, aplech de composicions escullides o flors d'una literatura, que originàriament va ser grega, extenent-se després a les demés llengües.

Està composta d'*epigrames* que entre'ls grechs tenien un significat més extès que actualment; comprenent lo mateix la senzilla inscripció per commemorar un fet, que l'epitafi gravat en una tomba; l'ofrena amistosa o amorosa, l'alusió política, la resposta de l'oracle, la sàtira fina de costums. Per això l'antologia es tant interessant, perquè penetra dins l'essència del poble grech, ensenyant-nos-el en ses costums, creencies, folk-lore, etc.

Meleagre, Filip de Tessalònica y Agathias havien anat aplegant epigrames de diferents autors antichs, y Cefalas en el segle x.^e va reunir les tres antologies, treball que quatre segles més tard va refer Màxim Planudi, imprès per Lascaris a Florencia en 1494. Succintament va anar donant una idea de les diferents edicions de l'obra pels Aldos y per altres ab el nom de *Florilegi* generalment, fins que En Saumaise va descobrir el manuscrit de l'antologia d'En Cefalas, donant marge a les edicions d'En Reiske y d'En Brunck, la que va ser objecte d'un estudi especial d'En Frederich Jacobs, que en 1794 va publicar l'obra magistral titulada *Anthologia græca*, a Leipzig, mentres a Holanda's donava a conèixer

ab el mateix títol la traducció que En Groci havia fet de l'obra d'En Planudi. Finalment, un aficionat erudit que no va voler donar a conèixer son nom, va traduir l'obra al francès, fent-la assequible al públich, de la que'l dissertant s'ha valgut per estudiar-ne'ls problemes, que són interessantíssims y molts dels quals s'han anat perpetuant per l'enginy que revelen y l'elegancia de l'exposició.

Aquests problemes, que demostren palpablement el grau d'avenç de les matemàtiques a Grecia, formen una mínima part de l'antologia, y alguns d'ells ja són ben coneguts, no solament per la traducció llatina d'En Bachet de Meziriach a començos del segle XVII, sinó per diferents arreglos, traduccions y aplechs, ont els sortits originariament de l'antologia grega, si no'n formen el fonament, en constitueixen una part principalíssima.

El senyor Miquel, que es un computista entès y un catalanista convençut, vol dotar a la biblioteca catalana dels cèlebres problemes, y a l'efecte'ls ha traduït en vers, anunciant sa pròxima publicació, que serà rebuda ab molt gust per literats y matemàtics.

La concurrència que acostuma venir a totes les sessions y que es tant nombrosa com el local dóna de sí, va escoltar-se de molt bon grat la conferencia, en la que'l referit senyor Miquel va donar proves, sense pensar-s'ho, de ser un erudit de bona mena.

Per via d'exemple tant sols, insertem un dels problemes, titulat «Democarés», degut a n'En Metrodor:

Democarés la quarta part de vida
ha passat com infant;
com jove n'ha esmerçat de cinch parts una,
y un terç com home gran.
Quan la blanca vellesa es arribada,
tretze anys més ha viscut.
¡Ditxós qui arriba al terme de sa vida
després de tant tranquil·la senectut!

La resolució es, segons va fer allí mateix a la piçarra'l conferenciant:

$$\begin{aligned}\frac{X}{4} + \frac{X}{5} + \frac{X}{3} + 13 &= X \\ X + \frac{4X}{5} + \frac{4X}{3} + 52 &= 4X \\ 5X + 4X + \frac{20X}{3} + 260 &= 20X\end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 15 X + 12 X + 20 X + 780 &= 60 X \\ + 7 X + 780 &= 60 X \\ 780 &= (60 - 47) X \\ 780 &= 13 X \qquad X = 60 \text{ anys.} \end{aligned}$$

A l'acabar el senyor Miquel y Planas sa notable dissertació, fou molt aplaudit per la nombrosa concurrència que assistí a dita sessió.

R. S. P.

EXCURSIÓ A LA VALL D'ARAN Y PORT DE BENASQUE, EN PLE HIVERN. — El dia 15, davant d'una nombrosíssima concurrència que omplia per complert el local y dependències adjuntes, el soci En Juli Soler donà lectura a la ressenya de l'interessant excursió que junt ab En Bartomeu Mitjans efectuaren al Port de Benasque, a darrers del Febrer prop-passat. No intentarem fer-ne sisquera un extret, ja que se'n donà compte en un dels anteriors BUTLLETINS, y la publicarem pròximament íntegra. Sols farem esment de les projeccions lluminoses ab que finalisà la sessió, que donaren als presents una idea completa de l'aspecte que presentaven aquelles montanyes cobertes per un extens y groixut pa de neu.

No cal dir les felicitacions que rebé nostre benivolgut consoci, per son treball, felicitacions que's feren extensives a son company En Bartomeu Mitjans.

Aquesta sessió tingué lloch en una sala convenientment habilitada del primer pis, que dintre poch temps ha d'ocupar el CENTRE.

CARTES D'UN AMICH DURANT UNA EXCURSIÓ. — El soci En Pere Joan Bonet Marquès, el dia 22 donà compte d'un ben escrit treball, en el que, ab el títol de «Cartes d'un amich durant una excursió», descrigué algunes sortides efectuades cap a Martorell, Masquefa, Piera, Capellades y Pobla de Claramunt, fent especial menció del castell que hi ha en la darrera d'aquestes poblacions. La conferència anà acompanyada de les projeccions dels més hermosos llocs de l'excursió descrita.

A l'acabar el senyor Bonet la ressenya de les excursions esmentades, fou saludat ab forts picaments de mans per part de la nombrosa concurrència que hi havia en el local.

POBLET, SANTES CREUS Y MONTSERRAT. — El dia 29, ab motiu

de les excursions projectades pera la pròxima Pasqua 31 de Maig y 1.er de Juny, el soci En Pere Reig va projectar una nombrosa y escullida col·lecció de vistes fotogràfiques de l'històrica montanya y monastirs de Poblet y Santes Creus, havent sigut molt felicitat per la pulcritut ab que les mateixes estaven executades.

CURS DE GRAMÀTICA CATALANA. — Durant el mes de Maig ha continuat el senyor Serra explicant les interessants lliçons de gramàtica, de quals materies pot formar-se cabal idea pel qüestionari que'n publiquem.

Dia primer. — Nom substantiu.

Substantius, subjecte y atribut de l'oració.

Id. complements.

Substantivació de parts de l'oració o del discurs.

Adjectius.

Id. pronominals possessius.

(Barbrismes. Llista dels principals, procedents de la catalanització dels mots castellans acabats en o.)

Dia 5. — Pronom personal.

Us y omissió del mateix.

Prefixes y enclítics pronominals.

Contraccions y corrupcions.

E eufònica.

Manera d'escriure varies formes enclítiques pronominals, reunides. Us del *en* y del *hi*.

Dia 8. — Formes pronominals de tercera persona.

Distinció del *li* y del *l'hi*.

Reunió del reflexiu *se* ab les altres formes.

Col·locació dels prefixes y enclítics entre si.

Col·locació dels prefixes y enclítics en relació ab el verb.

(Barbrismes. III. Supressió de la *e* final: *carret*, *juguèt*, *tirant*, etcètera.)

Dia 12. — Consideracions sobre'l verb.

Us del *ser* o *esser* y de l'*estar*.

Confosions per castellanisme y segons el llenguatge de diferents punts de Catalunya.

Verbs auxiliars, impersonals y intransitius.

Verbs actiu y passiu.

(Barbrismes. IV. Supressió de la *n* final: *montó*, *pronunciació*, *sessió*, *tensió*, *torreó*, etc.)

Dia 15. — Festa, per haver-se de menester el local per fer projeccions lluminoses.

Dia 19. — Verbs pronominals.

Verbs ab les formes adverbials *ne* o *en* y *hi*.

Verbs immaments.

Observacions sobre cada un dels temps.

(Barbrismes. V. Conservació de terminacions castellanques *able* (*agradable* per *agradivol*), *encia* (*convalecencia* per *convaleixença*), *eixer* (per assimilació a *cer* castellà, com *reconèixer* per *reconocer*, *pertenèixer* per *pertànyer*), *era* (*escupidera* per *escupidora*), *ista* (*carlista* per *carlí*), *is* atònic (*gènessis* per *gènessi*), *is* tònic (*rojís* per *rojench*), *ide* (*àbside* per *absis*), etc.)

Dia 22. — Us d'alguns adverbis y frases adverbials.

Preposició.

Us de les preposicions gramaticals *a*, *de* y *en*.

Us de les preposicions ideològiques, *a*, *ab*, *de*, *en* y *per*.

(Barbrismes. VI. Conservació de prefixos castellanques: *a* (*acunyar* per *encunyar*), *des* (*destripar* per *estripar*), *sub* (*subterrani* per *soterrà*), *vice* (*vice-president* per *vis-president*), etc. VII. Mala adaptació fonètica catalana: *cinzell*, *quefe*, etc.)

Dia 26. — Us de les preposicions *baix*, *debaix*, *devall*, *sota*, *dessota* y *sub*; *contra*, *desde*, *entre*, *envers* y *cap*; *fins*, *segons*, *sens* y *sensa*; *sobre*, *dessobre*, *munt* y *demunt*; *tras* y *derrera*, etc.

Locucions prepositives.

(Barbrismes per metàtesis: *tomàquet*, *radera*, *gamatzen*, etcètera. Observacions sobre *àliga*, *càtedra*, etc.)

Dia 29. — Oracions compostes.

Observacions generals sobre la sintaxis catalana.

(II. Barbrismes per influències estrangeres. — A) Influència francesa directa: *trelusent*, *xampinyó*, etc. — B) Influència francesa rebuda de segona mà: *oboé*, *edecan*, etc. — a) Influència anglesa directa: *sorge* (despectiu de soldat), *coch*, etc. — b) Influència anglesa rebuda de segona mà: *redingot*, etc.)

Ab aquesta lliçó va donar per acabat el senyor Serra'l present curs de gramàtica catalana; que encara que va explicar ab rela-

tiva extensió la Morfologia y la Sintaxis y lo principal de l'Etimologia y de l'Ortografia (especialment de l'última), parlant-ne a cada pas y il·lustrant-ho ab nombrosos exemples a la piçarra, va dir que sols era lo elemental de la nostra gramàtica y que, si les ocupacions li permetien, donaria un altre curs d'ampliació de Gramàtica catalana.

Els assistents constants a aquest curs, que ha resultat interessantíssim y exposat ab gran claretat, varen felicitar coralment al senyor Serra, demanant-li ab insistència que dongués lo més aviat possible'l segon curs.

Ab molt de gust insertem en el present número les següents lletres de nostre benvolgut amich En Theodor Creus, soci delegat del CENTRE EXCURSIONISTA a Vilanova y Geltrú.

Sr. Director del BUTLLETÍ DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA.

Barcelona

Vilanova y Geltrú, 2 de Juny 1903.

Senyor meu y benvolgut company: Tinch el gust d'acompanyar-li, per si estima bo siga publicada en el BUTLLETÍ de la seva digna direcció, l'adjunta carta oberta a l'autor de les recomanables «Notes sobre'ls monuments artístichs barcelonins desapareguts durant el segle XIX».

Anticipant-li l'expressió de mon agraiment per la bona acullida que ma petició puga rebre, s'ofereix de V. A. S. y antiquíssim soci d'eix CENTRE,

THEODOR CREUS.

CARTA OBERTA

endreçada al senyor En Ramon N. Comas, autor de les «Notes sobre'ls monuments artístichs barcelonins desapareguts durant el segle XIX».

Senyor meu y de ma major consideració: En les tant curioses com interessants «Notes que sobre'ls monuments artístichs barcelonins desapareguts durant el segle XIX» se vénen publicant en el BUTLLETÍ de nostre CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA, he vist se dol V., ab sobra de rahó, de la poca consideració en que s'ha tingut un monument de tanta importancia artística y histò-

rica com l'hermosa capella dels reys de Catalunya y d'Aragó, coneguda per capella de Santa Agata.

Més, com no ha estat absoluta, y de part de tot-hom tinguda, semblant desconsideració, permeti-m que reivindiqui, pera una corporació de que tingui'l gust de formar part, l'honor d'haver deturat la ruïna, allà pels anys 1854-55, amenaçant, de tant preuat monument.

En efecte: pera utilisar aquella hermosa joya com a quadres o treballador d'impremta, on s'hi empremtà un periòdich nomenat *El Constitucional* y son derivat o suplement titulat *El Sapo y el Mico*, que tant enverinades polèmiques sostingué ab el seu congènere *El Papagayo*, allà pels anys 1840 al 1843, si no m'ies infidel la memoria, se romperen les canyes de les columnetes sobre les que descançaven els archs torals, y se partí la nau en dos compartiments horitzontals o pisos, empotrant vigues en les parets y carregant sobre elles lo que pera'l pis de baix era un sostre y pera lo de dalt un trespol.

Ab semblants obres y la trepidació consegüent al destí que's donà an aquestes quadres, s'obriren els esmentats archs torals y restà la fàbrica en un estat per demés deplorable, quan al qui representava en l'ans dit any 1855 la patriòtica dinastia dels Bofarulls, en el cassel de nostre *arxiu de la Corona d'Aragó*, endreçà l'autor d'aquestes ratlles (que llavors entrà a omplir la vacant que per motius de salut havia deixat en la Diputació Provincial el senyor avi de l'actual Marquès de Camps) una carta, cridant-li l'atenció respecte del dit estat d'aital capella y del perill que corria, si no s'acudia a la seva reparació.

Y com en el personal que dita Diputació integrava s'hi comptaven, afortunadament, patricis tant benemèrits com son vis-president en Manel Torrents y Serramalera y el distingit arquitecte en Fèlix Ribas, principalment, fou suficient la senzilla moció feta pel que això escriu, en el sí d'aquella corporació, pera que fos comanat a l'arquitecte provincial, en Francisco de Paula del Villar, l'assegurament y restauració del monument, que's feren, reconstruint les rompudes columnetes, recloent-se'ls archs torals ab tirants de ferro y restaurant-se'l rich enteixinat que cobreix interiorment les dues vessants que forma'l sostre.

Y, ja que de la Diputació d'aquella època's parla y que ab l'estimable treball de V. no deixarà de guardar alguna relació, permeti-m que li deixi aquí consignada l'altra notícia de que també en dita època fou acordada la substitució pels actuals balustres de marbre de les baranes de ferro que enlletgien les

obertures de la fatxada principal del palau d'aquella dita corporació.

Ab tant bona ocasió, s'ofereix de V. afm. S. S.

THEODOR CREUS Y COROMINAS.

Vilanova y Geltrú, 2 Juny de 1903.

EXCURSIONS D'ESTIU

Pera'l pròxim estiu, el CENTRE EXCURSIONISTA ha determinat fer les següents excursions, quals detalls s'imprimiran en fulla apart y's repartirà entre'ls senyors socis que hi vulguin concórrer.

Ascensions.— A Pedraforca y Serra de Cadí, dies 23, 24 y 25 de Juliol.

Excursió.— A l'Alt Pallars, Ribagorça y Vall d'Aran. Ascensions a la Pica de Serbí, Furcanada, pich de la Llança, Armeros y Sendrosa.

(Aquesta excursió durarà desde'l dia 8 al 31 d'Agost.)

Excursió.— Desde'ls Banys de Ribes a Castellar d'en Huch, Fonts del Llobregat y Bagà. Ascensió al Moixaró; de Bagà a Nuria pel pla d'Anyella, pla de les Salines y Pas dels Lladres. Ascensió al Puigmal.

(Dies 13, 14, 15 y 16 d'Agost.)

Excursió.— Al Puigsacalm, Serres de Cabrera y Finestres y Santa Pau.

(Dies 17, 18, 19 y 20 de Septembre.)

Atès l'entusiasme cada dia més creixent dels nostres consocis, esperem que aquestes excursions se veuran sumament concorregudes.

El CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA sols se declara responsable de lo contingut en la *Secció Oficial* del seu BUTLLETÍ, deixant íntegrament als respectius autors la responsabilitat dels treballs firmats.